

Zoekplaatje: Vrouw(en) en paard

Uit onze diaserie Hol één van de weinige plaatjes zonder aanwijzing. Mogelijk kent iemand de vrouwen op deze foto, of wordt de foto door iemand bewaard omdat oma, moeder of zus er op staat. Paarden werden vroeger in Alphen vaak gezien. Op oude ansichtkaarten komen

ze een aantal keren voor, terwijl ook een krantenbericht bekend is over H. Mollenberg die in 1859 vijftig paarden levert voor het regiment dragonders in Den Haag!

Ook hierbij telt weer: elke aanwijzing of verwijzing naar iemand die er iets van weet, is voor ons belangrijk.

De kasten van ons archief in het dorps huis puilen uit van zaken, waarvan wij vermoeden dat ze interessant zijn voor (oud)inwoners van Alphen. Soms zijn zaken niet compleet, en komen we wel eens in de verleiding het dan maar op te ruimen. Wat bijvoorbeeld te denken van de beschrijving van een serie dia's, die je niet hebt....

Een paar weken geleden stonden er op donderdagavond, toen we in onze ruimte in het dorps huis binnenkwamen, twee doosjes met dia's op tafel. Tot op heden weten we niet wie daar de schenker van is. We zijn er wel heel gelukkig mee, want ..... van deze diaserie bewaren wij al jaren de beschrijving! "Diaserie Hol" staat er boven 6 handgeschreven blaadjes vol namen en gegevens die wij op geen andere plek ooit hebben gevonden. Wij zijn erg benieuwd wie ons hier mee heeft verrast!

Stichting Werkgroep Historisch Alphen aan de Maas

p/a Greffelingsestraat 23
6626 AN ALPHEN (Gld)

Elke donderdagavond in Dorps huis
de Hucht van 20.00 tot 22.00 uur

CVB Bank 91.84.97.752
KvK nr. 11069033

Johan de Jong	tel. 56 1557
Ben van Dijk	tel. 56 1942
Jan van der Voort	tel. 56 1632
Adrie van Hoogstraten	tel. 56 2425

email: wham@alphenaandemaas.com
www.alphenaandemaas.com

Stichting Werkgroep Historisch Alphen aan de Maas Nieuwsbrief

Maart 2010

Kalenderfoto maart 2010

De foto bij de maand maart toont ons een bron van inkomsten voor Alphenaren van zo'n 75 jaar geleden.

Het maken van manden was een veel uitgeoefend beroep. De takken die werden gebruikt waren afkomstig van wilgen. Dit hout groeide in onze omgeving veel, omdat de grond hier nat is. De takken werden gesneden en gevlochten. Men maakte er manden van, die gebruikt werden als wasmanden, maar ook voor het plukken van fruit (z.g. hoenders).

Ook kinderen hielpen vaak thuis mee met het maken van "dupkes" die als bovenstuk voor de flesmanden werden gebruikt.

Frans Jagtenberg had aan de Hul een werkplaats, waar verschillende mensen manden maakten (zie ook boekje Alphen aan de Maas in Oude ansichten, blz. 62). Aan de Schans was ook een opslagplaats van Jagtenberg in het oude stoomgemaal. Bij Janus van der Voort, die aan de Schans tegenover het veerhuis woonde, werkten ook enkele mandenmakers. Toon van Wijk aan de Molendijk had in dienst: Grad van de Heuvel en zijn zoon Daan, Hent van Uden, Marinus van der Voort en Jan van Oorsouw uit Dreumel. Zij maakten witgoed, hieronder verstond men: bakkers-slaggers manden, hengelmandjes, strandstoelen, kanussen voor het appel plukken, wasmanden, stofdoekmandjes en aardappelschilmandjes.

Bij Sjaak (Jacobus Hendricus) Derks (foto) waren in dienst Hent van Uden, Dit de Klein, Albert van Uden en Daan de Ruiter. Sjaak is geboren in 1893 en gestorven in 1956. Hij was gehuwd met Anna de Bont. Zijn zoon Wim Derks had jarenlang een brandstofhandel en camping bij hetzelfde huis. Na zijn dood woont er nu weer Sjaak Derks, kleinzoon van de mandenmaker op de foto.

(de foto van Sjaak Derks hangt met nog 7 andere oude foto's van Alphen in het vernieuwde interieur van Brasserie 't Anker).

Stoomgemalen in Alphen (3)

(vervolg van nieuwsbrief feb. 2010)

In de vorige nieuwsbrief hebben we vermeld dat er, behalve de watermolen van Maasbommel, ook in het gebied tussen Alphen, Dreumel en Wamel (de z.g. Molenpolder) een drietal (wind)watermolens hebben gestaan. Deskundigen hebben uitgezocht dat delen van deze molens later zijn gebruikt voor de huidige korenmolens 'Beatrix' in Winssen en de 'St. Annamolen' in Nijmegen. Voor deze polder is eerst een stoomgemaal in Dreumel geplaatst (1845).

Het stoomgemaal van Last

Een stoomgemaal met een betere techniek (centrifugaalpompe) werd in Alphen gebouwd in 1880, op de plaats waar nu het elektrisch gemaal staat, op de grens van Dreumel en Alphen. Op dit gemaal was Jan Last de machinist.

Op de foto (ca. 1950) staan v.l.n.r.: Has Last (de machinist), zijn kinderen: Jan, Theo en Annie Last en zijn zwager Gerrit van Koolwijk uit Dreumel.

Hij was de opa van Annie van de Wert-Last, waarvan wij in dit stukje de informatie gebruiken. Ook haar vader Has Last was machinist op dit gemaal, en zijn broer Albert Last was stoker. Ook Piet van Tuil en Thé van Ooijen

waren stokers. In het deel van het gemaal, waar de ketels stonden, moesten zij zorgen voor het vuur, kolen aanslepen en steeds weer de verbrande resten verwijderen. In de Tweede Wereldoorlog was de kolenloods ook goed voor de buurtbewoners. De stokers haalden de kolen dan snel weer uit het vuur, zodat de mensen er nog goed van konden stoken.

De machinist had de zorg voor het prima werken van de stoommachine. Die hoefde maar een deel van het jaar te draaien, maar dan wel dagen en nachten aan een stuk. De machinist 'sliep' dan vaak in de machinekamer, om bij ieder verkeerd geluid onmiddellijk te kunnen reageren.

Has Last controleerde ook de sluisjes van de sloten in de polder. Was de waterstand te laag, dan kon het water worden opgestuwd. Bij een te hoge waterstand liep het water door de wetering tot de z.g. krooshekken bij het gemaal, waar het vuil werd tegengehouden. Via de pomp kwam het water aan de andere kant van de dijk via de uitvliet in de Maas.

Een machinist verdiende in die tijd 40 gulden per maand, maar hij mocht vrij wonen, stoken en zijn huis (met petroleum) verlichten. Als er niet gemalen werd, ging Has Last jagen en vissen, of hij verdiende wat extra door het werken bij boeren. In de watersnood van 1926 kwam het stoomgemaal helemaal in het water te staan en heeft men het daarna moeten opknappen. In 1953 is dit gebouw afgebroken en het heeft plaats gemaakt voor het gemaal Quarles van Ufford.

(wordt vervolgd)

Oplossing zoekplaatje Toneel.

Voor de oplossing van het zoekplaatje van onze nieuwsbrief van januari 2010, zochten we veel te ver terug in de geschiedenis van ons dorp.

Cor van Kraay kwam al heel snel met een oplossing. Zij

herkende haar eigen dochter Thea van Kraay (rechts) en Bernadet (van Kraay)- de Leeuw. Desgevraagd wist Thea zich het toneelstukje nog goed te herinneren. Het werd twee keer opgevoerd in Oss, op het Titus Brandsmalyceum, in het jaar 1974, vlak voor de Lithse kermis.

Met deze gegevens krijgt deze foto zijn plek in ons archief, met hartelijke dank voor de oplossing!
